

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	9
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
Το πρόβλημα: το έλλειμμα δημοκρατίας στο σύγχρονο σχολείο	19
Η έννοια της δημοκρατίας στο σχολείο και οι πτυχές του ζητήματος που θίγονται στο παρόν βιβλίο.....	22
Η έννοια του όρου Δημοκρατία που αξιοποιείται στο βιβλίο αυτό	24
Η Δημοκρατία στο σχολείο: εννοιολογικός προσδιορισμός.....	25
Η Δημοκρατία στο σχολείο όπως εξετάζεται στο παρόν βιβλίο.....	28
Η σύγχρονη έρευνα αναφορικά με τη δημοκρατία στο σχολείο.....	33
Εστίαση, σκοπός και δομή της παρούσας μονογραφίας	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
Τι σημαίνει Δημοκρατία στο σχολείο; Από τον Dewey σε σύγχρονες νοηματοδοτήσεις της έννοιας.....	39
1.1 Εισαγωγή	39
1.2 Η νεωτερική σύλληψη της έννοιας της Δημοκρατίας στην εκπαίδευση από τον John Dewey	41
1.3 Κριτικές προσεγγίσεις (1970 κ.ε.) της έννοιας της Δημοκρατίας στην εκπαίδευση	51
1.4 Μετανεωτερικές προσεγγίσεις (δεκαετία '90 κ.ε.) της έννοιας της Δημοκρατίας στην εκπαίδευση.....	58
1.4.1 Η δημοκρατία ως έκφραση πλουραλισμού και ετερότητας.....	60
1.4.2 Η δημοκρατία ως κενή ρητορική σε έναν άδικο και άνισο κόσμο.....	62
1.5 «Η δημοκρατία της (συλλογικής/λαϊκής) γνώσης»: ένα μανιφέστο από επιστημολογίες του Παγκόσμιου Νότου	68
1.6 Τι έχουν να μας προσφέρουν σήμερα τα «παραδείγματα» που παρουσιάστηκαν πιο πάνω;	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
Εκπαιδευτική Έρευνα-Δράση και Δημοκρατία στο σχολείο.....	85
2.1 Αδρός προσδιορισμός του όρου έρευνα-δράση	85

2.1.1	Επιρροές από το έργο του Dewey – Η πραγματιστική ΕΔ.....	88
2.1.2	Η Κριτική ΕΔ.....	90
2.1.3	Επιρροές από τη μετανεωτερική σκέψη στην ΕΔ.....	92
2.1.4	Πρόσφατες νοηματοδοτήσεις της ΕΔ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για τη ΔΤΓ.....	95
2.2	Ο εγγενής δημοκρατικός χαρακτήρας της ΕΔ.....	100
2.2.1	Συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική συνθήκη στην παραγωγή και τη διάχυση της γνώσης.....	101
2.2.2	Συνεργασίες.....	103
2.2.3	Ισοτιμία στις σχέσεις.....	106
2.2.4	Εστίαση στο τοπικό, στις ανάγκες των συγκεκριμένων ανθρώπων.....	107
2.3	Τι μπορεί να προσφέρει η ΕΔ στο εγχείρημα ενίσχυσης της Δημοκρατίας στο σχολείο;.....	108
2.3.1	Δυνητική προσφορά.....	108
2.3.2	Ενδεικτικά παραδείγματα.....	111
2.4	Εμπόδια και δυσκολίες στα εγχειρήματα αξιοποίησης της έρευνας-δράσης για την ενίσχυση της δημοκρατίας στο σχολείο.....	119

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

	Κριτικός Γραμματισμός και Δημοκρατία.....	123
3.1	Αδρός εννοιολογικός προσδιορισμός όρων σχετικών με τον Κριτικό Γραμματισμό.....	123
3.1.1	Ο όρος Γραμματισμός και οι Νέες Σπουδές Γραμματισμού.....	123
3.1.2	Λόγοι και ταυτότητες.....	126
3.1.3	Κριτικός Γραμματισμός.....	130
3.1.4	Κριτική Ανάλυση Λόγου και Κριτική Γλωσσική επίγνωση.....	135
3.1.5	Πολυγραμματισμοί και πολυτροπικότητα.....	139
3.1.6	Ετερογλωσσία και υπερ-ποικιλότητα.....	142
3.2	Συνέπειες των Νέων Σπουδών Γραμματισμού στο σχολικό γραμματισμό.....	146
3.2.1	Συνέπειες στο εκπαιδευτικό μακρο-επίπεδο.....	146
3.2.2	Συνέπειες στο μικρο-επίπεδο της σχολικής τάξης.....	149
3.3	Κριτικός Γραμματισμός και Δημοκρατία στο σχολείο.....	150
3.3.1	Τεκμηρίωση της σχέσης.....	150
3.3.2	Τρόποι αξιοποίησης του ΚΓ για την ενίσχυση της Δημοκρατίας στο σχολείο.....	156
3.3.3	Ο Κριτικός Γραμματισμός και η σύγχρονη μετανεωτερική δημοκρατία ..	169
3.4	Προϋποθέσεις για την ενίσχυση της Δημοκρατίας στο σχολείο μέσα από την καλλιέργεια του Κριτικού Γραμματισμού.....	170
3.4.1	Ο ρόλος του εκπαιδευτικού.....	170
3.4.2	Οι τρόποι αξιοποίησης του Κριτικού Γραμματισμού στη σχολική τάξη...	174

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

	Η πρόταση συνδυασμού έρευνας-δράσης και κριτικού γραμματισμού για την ενίσχυση της Δημοκρατίας στο σύγχρονο σχολείο στην Ελλάδα.....	177
--	---	------------

4.1	Εισαγωγή	177
4.2	Το πλαίσιο εφαρμογής της πρότασης.....	179
4.2.1	Το αντιφατικό σύγχρονο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα: μεταξύ παραδοσιακών και εναλλακτικών λόγων και πρακτικών	179
4.1.2	Η έννοια της Δημοκρατίας μέσα στην νεοελληνική εκπαίδευση	187
4.1.3	Η θέση του ΚΓ μέσα στο σύγχρονο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	190
4.1.4	Η θέση της ΕΔ μέσα στο σύγχρονο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	191
4.4	Συνδυάζοντας ΕΔ και ΚΓ στην προοπτική ενίσχυσης της δημοκρατίας στο σχολείο: ανασκόπηση της βιβλιογραφίας στο διεθνές πλαίσιο.....	193
4.4	Η συνθετική διδακτική πρόταση που κατατίθεται.....	196
4.4.1	Προσδιορισμός των συστατικών στοιχείων της πρότασης που κατατίθεται και προϋποθέσεις συνδυασμού τους	197
4.4.1.1	Η έννοια της Δημοκρατίας	197
4.4.1.2	Η έννοια του Κριτικού Γραμματισμού	202
4.4.1.3	Η μορφή της έρευνας-δράσης που υιοθετείται	204
4.4.1.4	Η συμβατότητα των εννοιών που συνδυάζονται στην πρόταση που κατατίθεται	207
4.5	Μεταβάλλοντας τους ενδιάμεσους χώρους της σχολικής τάξης σε ένα πλαίσιο δημοκρατικό, διαλογικό, πολυφωνικό και αναστοχαστικό. Ενδεικτικές εφαρμογές από την εκπαιδευτική πράξη.....	210
4.5.1	Το παράδειγμα νοσηματοδότησης της σύγχρονης οικονομικής κρίσης ...	211
4.5.2	Το παράδειγμα του μητρικού θηλασμού	218
4.5.3	Το παράδειγμα της παραδοσιακής κρητικής διατροφής	222
4.5.4	Το παράδειγμα των μαθητικών μεταφράσεων αρχαιοελληνικών κειμένων	225
4.6	Δυσκολίες και κίνδυνοι, προϋποθέσεις και προοπτικές.....	232
4.6.1	Δυσκολίες και κίνδυνοι κατά την εφαρμογή της πρότασης.....	232
4.6.2	Προϋποθέσεις εφαρμογής και προοπτικές	234
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5		
Οικοδομώντας οικολογίες γνώσης στο σχολείο: ένα παράδειγμα συνδυασμού Εθνογραφίας και Δημοκρατίας της Γνώσης.....		
		239
5.1.	Εισαγωγή	239
5.2	Η (αυτο)εθνογραφική έρευνα στο σχολείο: ορισμός και συσχετίσεις με τη ΔτΓ και τους γραμματισμούς	241
5.3	Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Backpack-ID: το πλαίσιο υλοποίησης της παραπάνω σύνθεσης.....	246
5.4	Ερευνητικά ευρήματα	249
5.4.1	Όσον αφορά τις διδακτικές διαδικασίες που αναπτύχθηκαν.....	249
5.4.1.1	Έμφαση στα πολλαπλά γλωσσικά ρεπερτόρια και τη διαγλωσσικότητα (translanguaging).....	249
5.4.1.2	Η πολυτροπικότητα ως ένας δημοκρατικός τρόπος έκφρασης.....	253
5.4.1.3	Διαδίδοντας τη γνώση που παρήχθη στην τάξη.....	254
5.4.2	Όσον αφορά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα που επήλθαν	255

5.4.2.1 Γλωσσική ικανότητα και η ενδυνάμωση της μαθητικής φωνής.	255
5.4.2.2 Εμπλουτισμός της ακαδημαϊκής γλωσσικής ικανότητας/επάρκειας των μαθητών και της κριτικής συνείδησής τους.	256
5.4.2.3 Ψηφιακός Γραμματισμός.	258
5.5 Συμπεράσματα - Συζήτηση	259
Λίγες σκέψεις αντί epilόγου	263
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	269
Ξενόγλωσση	269
Ελληνική	291
Μεταφράσεις.....	296